

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

C.1 Ekonomický výkon

Oživení české ekonomiky příznivě pokračuje a dochází také k přesunu těžiště růstu od čistých exportů k domácí poptávce. Dominantním faktorem bylo ve 3. čtvrtletí 2010 obnovování stavu zásob.

Od 4. čtvrtletí 2008 do 2 čtvrtletí 2009 procházela česká ekonomika recesí, v jejímž průběhu se podle současných odhadů ČSÚ sezónně očištěný reálný HDP snížil o 4,9 %. Ve 3. čtvrtletí 2009 došlo k obratu a od té doby se v české ekonomice projevuje tendence ke zrychlování růstu.

Také ve 3. čtvrtletí 2010 mezičtvrtletní růst HDP zrychlil na 1,0 % (*proti 0,7 %*), což znamenalo meziroční růst reálného HDP¹ o 2,5 % (*proti 2,4 %*). Přesto se úroveň HDP (sezónně vyrovnaného) stále nachází 1,8 % pod dosavadním vrcholem ze 3. čtvrtletí 2008. Také během 4. čtvrtletí 2010, kdy se projevil maximální dopad boomu solárních investic (viz Box C.1.1), zřejmě česká ekonomika pokračovala v oživení. Mezičtvrtletní růst odhadujeme na 1,0 % (*proti 0,5 %*), což znamená meziroční růst o 3,4 % (*proti 2,5 %*).

Zlepšené vnější podmínky by se měly odrazit v pokračování příznivého vývoje. Odhad růstu HDP pro rok 2010 činí 2,5 % (*proti 2,2 %*). V roce 2011 by se úsporná politika vlády i konec solárního boomu měly projevit mírným zpomalením ekonomického růstu na 2,2 % (*proti 2,0 %*). Zhruba v polovině roku by ekonomický výkon měl dosáhnout úrovně vrcholu před vypuknutím recese. V roce 2012 očekáváme růst o 2,7 %.

Zhoršení směnných relací vedlo k tomu, že **reálný hrubý domácí důchod (RHDD)**, který odráží důchodovou situaci české ekonomiky, rostl pomaleji než HDP. Ve 3. čtvrtletí 2010 meziročně vzrostl o 0,7 % (*proti 1,5 %*). Za rok 2010 by mohl reálný důchod stoupnout o 1,1 % (*beze změny*). Důchodová situace českých ekonomických subjektů se tak oproti růstu ekonomického výkonu zlepšuje pomaleji. V roce 2011 by měl RHDD vzrůst o 1,5 % (*proti 1,7 %*), v roce 2012 pak o 2,7 %.

Reálná dynamika se odráží i ve vývoji **nominálního HDP**, který je rozhodující veličinou pro fiskální předpovědi. Ve 3. čtvrtletí 2010 byl zaznamenán meziroční růst o 2,3 % (*proti 2,6 %*). Odhadujeme, že

HDP v roce 2010 vzrostl o 1,9 % (*proti 1,7 %*), pro rok 2011 pak čekáme růst o 3,1 % (*proti 3,4 %*) a pro rok 2012 o 4,7 %. Úhrnná hodnota HDP za rok 2011 by měla dosáhnout 3 806 mld. Kč, což je nevýznamně nižší hodnota v porovnání s říjnovou Predikcí (3 812 mld. Kč).

V **důchodové struktuře HDP** očekáváme stagnaci ziskovosti podnikové sféry. Ve 3. čtvrtletí 2010 hrubý provozní přebytek meziročně stoupl o 1,2 % (*proti 1,5 %*), za celý rok 2010 cca o 1,6 % (*proti 1,0 %*). Pro rok 2011 pak lze předpokládat růst o 2,8 % (*proti 3,2 %*), tedy s dynamikou pod úrovní nominálního HDP. V roce 2012 očekáváme přírůstek provozního přebytku o 4,9 %.

Predikce jsou stále spojeny se značnou mírou nejistoty vyplývající zejména z vývoje vnějšího prostředí. Nezanedbatelné mohou být i dopady revizí údajů o minulém vývoji ekonomiky.

Výdajové složky HDP

Nástup oživení mezičtvrtletní spotřeby domácností se opozdil za HDP, nastal až v 1. čtvrtletí 2010. Ve 3. čtvrtletí 2010 vzrostla spotřeba domácností mezičtvrtletně pouze o 0,1 %. To znamená, že meziroční růst **reálných výdajů domácností na konečnou spotřebu** dosáhl ve 3. čtvrtletí 2010 úrovně 0,9 % (*proti 1,7 %*). Za celý rok 2010 odhadujeme, že růst činil 1,0 % (*proti 1,5 %*).

Proti zrychlení růstu spotřeby dále působí zhoršující se příjmová situace domácností. V roce 2011 se projeví rozpočtová opatření ke stabilizaci bilance veřejných financí, zejména pokles platů ve veřejném sektoru. Pro rok 2011 čekáme zachování dynamiky růstu spotřeby domácností na úrovni okolo 1,0 % (*proti 1,5 %*). V roce 2012 očekáváme růst okolo 2,9 %.

Výdaje vlády na konečnou spotřebu ve 3. čtvrtletí 2010 reálně klesly o 0,5 % (*proti poklesu o 1,0 %*).

V souladu s přijatými stabilizačními opatřeními a schválenou konsolidační strategií se předpokládá úsporné chování vládních institucí jak z hlediska zaměstnanosti ve vládním sektoru, tak i nákupů zboží a služeb.

Pro rok 2010 předpokládáme, že reálná spotřeba vlády klesla o 0,2 % (*proti růstu o 0,2 %*). V roce 2011 by se spotřeba vlády měla snížit o 3,5 % (*proti 4,5 %*). Pro rok

¹ V textu jsou dále uváděna data bez sezónního očištění, pokud není uvedeno jinak.

2012 předpokládáme pokračování poklesu výdajů vlády o 2,7 %.

Objem **tvorby hrubého fixního kapitálu** ve 3. čtvrtletí 2010 meziročně stoupl o 1,7 % (*proti stagnaci*). Přitom nákupy dopravních prostředků se snížily o 30,1 %. Naopak investice do ostatních strojů (mimo dopravní prostředky) vzrostly o 8,0 %, stavební investice do ostatních staveb (mimo bydlení) o 4,0 % a investice do bydlení o 3,2 %.

Do konce roku 2010 se projevoval boom výstavby solárních elektráren (viz Box C.1.1), který zřejmě v roce 2011 odezní. V roce 2010 zřejmě tvorba fixního kapitálu stagnovala na úrovni roku 2009 (*proti poklesu o 3,0 %*). V roce 2011 by se měla obnovit růstová dynamika na úrovni 0,8 % (*proti 1,3 %*). V roce 2012 čekáme růst okolo 3,6 %.

Ochota zahraničních investorů k novým investicím i k reinvestování zisku z podnikání v ČR bude záviset na

jejich situaci v mateřských zemích. Lze čekat i postupný přesun kapacit, které profitovaly z levné pracovní síly. Pozitivně se projeví vliv infrastrukturních investic s příspěvky z fondů EU.

Příspěvek **změny zásob** k meziročnímu růstu HDP ve 3. čtvrtletí 2010 na sezónně očištěných datech ve výši 2,7 p.b. pokryl téměř celý přírůstek HDP.

Příspěvek **zahraničního obchodu (ZO)** k meziročnímu růstu HDP na sezónně očištěných datech dosáhl za 3. čtvrtletí 2010 hodnoty -0,9 p.b.

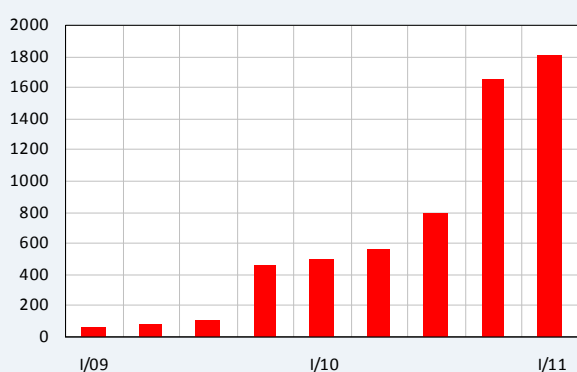
Vnější rovnováha byla v roce 2010 příznivě ovlivněna pokračujícím oživením v partnerských zemích, opačným směrem působilo zrychlení domácí poptávky. Růst objemu vývozu o 14,5 % (*proti 13,3 %*) by měl zajistit příspěvek ZO k růstu HDP ve výši 0,4 p.b. (*proti 0,7 p.b.*). Pro rok 2011, po výpadku dovozů pro fotovoltaiku, čekáme příspěvek ZO na úrovni 1,7 p.b. (*proti 1,5 p.b.*), pro rok 2012 pak 1,0 p.b.

Box C.1.1: Vliv výstavby solárních elektráren na českou ekonomiku

Česká republika se připojila k iniciativě EU na podporu výroby energie z obnovitelných zdrojů. Jejím cílem bylo snížit emise oxidu uhličitého, jehož nadměrné koncentrace v atmosféře údajně přispívají ke klimatickým změnám, a zvýšit energetickou bezpečnost. Podpora solární energetiky v ČR vychází ze zákona č. 180/2005 Sb. o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a z právních předpisů, které na něj navazují. Na rozdíl od praxe v jiných zemích není solární energetika v ČR podporována přímo ze státního rozpočtu, ale konečnými spotřebiteli elektrické energie. Jedna ze složek regulované ceny elektřiny, příspěvek na obnovitelné zdroje, je určena na krytí nákladů na podporu výroby elektřiny z těchto zdrojů, které by jinak nebyly ekonomicky konkurenceschopné.

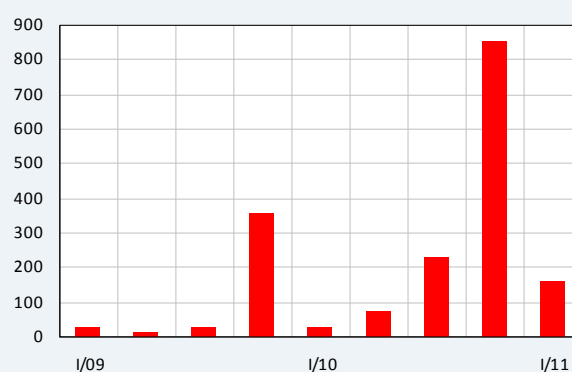
V letech 2009 a 2010 došlo k výraznému poklesu cen solárních panelů, což za daného velmi nepružného systému podpory vedlo k extrémnímu nárůstu ziskovosti investic do solární energetiky. Různí investoři se chopili této příležitosti a solární investice nabyly rozměru, který ovlivnil makroekonomický vývoj.

Graf Box.1: Instalovaný výkon celkem ke konci období
v MW

Zdroj: Energetický regulační úřad

Graf Box.2: Nově instalovaný výkon
v MW

Zdroj: Energetický regulační úřad

Ke konci roku 2008 činil výkon solárních elektráren v ČR pouhých 66 MW. Na konci roku 2009 to bylo již 464 MW, přičemž dominantní část nárůstu výkonu se koncentrovala do 4. čtvrtletí. V roce 2010 solární boom vyvrcholil s tím, že podle zatím ještě předběžných údajů dosáhl úhrnný výkon 1650 MW, což je téměř srovnatelné s výkonem jaderné elektrárny Temelín (2000 MW). Rozhodující část investic se uskutečnila během posledního čtvrtletí roku 2010, kdy byl instalován výkon cca 850 MW.

Hlavní vlivy extrémních investic do solárních elektráren sledujeme ve třech oblastech: vliv na vývoj salda obchodní bilance, vliv na tvorbu hrubého kapitálu a následně na vývoj HDP a vliv souvisejících administrativních opatření na vývoj cen elektrické energie především v roce 2011. V závěru uvádíme opatření přijatá s cílem snížit negativní dopady solárního boomu.

Zahraniční obchod

Čisté exporty fotosenzitivních polovodičových prvků, kterými aproximujeme zahraniční obchod se solárními panely, dosahovaly do roku 2008 naprosto zanedbatelných hodnot. V roce 2009 se počátek solárního boomu projevil schodkem ve výši cca 15 mld. Kč, který se v roce 2010 prohloubil na odhadovaných cca 37 mld. Kč (1,0 % HDP). Saldo obchodu se solárními panely tak meziročně kleslo o cca 22 mld. Kč. (Tento odhad není vyčerpávající vzhledem k tomu, že v procesu instalace solárních elektráren jsou používány i jiné dovážené komponenty.)

Nárůst dovozů solárních panelů se tak stal hlavním faktorem snížení přebytku obchodní bilance v roce 2010. Podle národních účtů dosáhlo saldo zahraničního obchodu se zbožím v roce 2009 přebytku 165 mld. Kč, v roce 2010 došlo ke zhoršení na odhadovaných cca 128 mld. Kč. V meziročním vyjádření tak přebytek salda obchodní bilance poklesl o cca 37 mld. Kč, což bylo zhruba ze tří pětín dáno vyšším deficitem obchodu se solárními panely.

HDP a jeho užití

Pro odhad dopadu nových solárních investic do HDP a jeho složek jsme použili následující postup. Ocenili jsme nově instalovanou jednotku výkonu odhadovanou průměrnou cenou v roce 2009 a v roce 2010. Přitom jsme vyloučili odhadovanou hodnotu pozemků a poplatků za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu, které nejsou součástí HDP. Procentem z ceny jsme odhadli přidanou hodnotu investice na území České republiky. Změny zásob jsme modelovali jako funkci výkonů instalovaných v následujících měsících.

Vliv solárních investic na meziroční přírůstek HDP v roce 2010 odhadujeme ve výši cca 0,2 p.b. vzhledem k poměrně nízkému podílu přidané hodnoty na úhrnné investici. Tvorba hrubého fixního kapitálu v roce 2010 by díky těmto investicím měla být vyšší řádově o 6–7 % (ve srovnání se zhruba 2 % v roce 2009). Přitom byly tyto efekty soustředěny převážně do 4. čtvrtletí, kdy bylo nainstalováno 850 MW výkonu z celkem 1186 MW instalovaných v roce 2010. S ohledem na konec solárního boomu ke konci roku 2010 zároveň zřejmě došlo ke snížení zásob pro solární investice na makroekonomicky nevýznamnou hodnotu. Vliv solárního boomu na zaměstnanost lze považovat za zanedbatelný.

Obtížně řešitelnou otázkou zůstává, zda investice do solárních panelů nevytlačily jiné investice, které by mohly být pro budoucí ekonomický růst přínosnější.

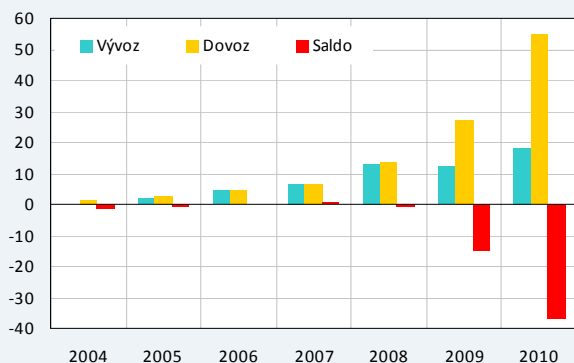
Nově instalované kapacity solárních elektráren by měly v roce 2011 zvýšit produkci elektrické energie v rozsahu max. 0,1 až 0,2 p.b. HDP. Tento pozitivní příspěvek však bude více než vyvážen zvýšenými nároky na řízení přenosové sítě a riziky pro její stabilitu.

Spotřebitelské ceny

Kromě výše uvedených makroekonomických dopadů hrozilo riziko promítnutí expanze solárních elektráren i do cen elektrické energie. Původní odhady růstu cen elektrické energie pro domácnosti v roce 2011 o 12 % byly také vstupem pro naši minulou Makroekonomickou predikci, k jejímuž datu uzávěrky však nebyla známa opatření na omezení výstavby solárních elektráren a zmírnění růstu cen elektrické energie (viz níže). Ta přitom povedou k tomu, že růst cen elektřiny pro domácnosti v roce 2011 bude podle vyjádření Energetického regulačního úřadu (ERÚ) pouze 4,6 %.

Graf Box.3: Obchod se solárními panely

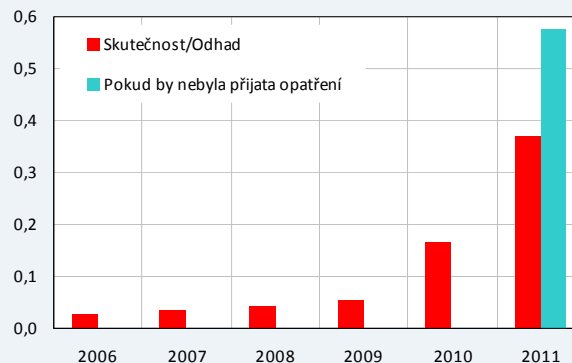
SITC 77 637, v mld. Kč, včetně odhadu prosince 2010

Zdroj: ČSÚ

Graf Box.4: Příspěvek na podporu obnovitelných zdrojů energie

v Kč/kWh

Zdroj: Energetický regulační úřad

Opatření na omezení výstavby solárních elektráren a zmírnění růstu cen elektrické energie

Bezprecedentní nárůst investic do solární energetiky je možné vyhodnotit jako selhání rigidního systému podpory, který nedokázal a ani nemohl dokázat reagovat na podstatnou změnu vstupních podmínek. Rizika stability energetické sítě i nárůstu cen elektrické energie, který by podkopával konkurenceschopnost české ekonomiky, vedla k přijetí zákonů, z nichž vycházejí opatření popsaná v dalších odstavcích.

Nárok na podporu v podobě výkupních cen elektřiny nebo zelených bonusů zůstává zachován pro solární elektrárny připojené do konce února 2011. Podpora solárních elektráren připojených v březnu 2011 a později se bude vztahovat pouze na výrobní do výkonu 30 kWp umístěné na střeších nebo obvodových zdích budov. Podpora solárních elektráren uváděných do provozu v roce 2011 se však proti roku 2010 snižuje přibližně o polovinu. Například výkupní ceny elektřiny z elektráren uvedených do provozu v roce 2010 činily v závislosti na výkonu zdroje 12,4 nebo 12,5 Kč/kWh. Pro zdroje uvedené do provozu v roce 2011 jsou výkupní ceny v závislosti na výkonu zdroje sníženy na 5,5 až 7,5 Kč/kWh.

Dále se zavádí dotace distributorům elektrické energie na úhradu vícenákladů spojených s podporou elektřiny z obnovitelných zdrojů. Vláda stanovuje limit prostředků ze státního rozpočtu určených pro poskytování těchto dotací, který pro rok 2011 činí 11,7 mld. Kč. Výši vícenákladů hrazených distributorům dotacemi ze státního rozpočtu určuje ERÚ. Pokud limit prostředků ze státního rozpočtu nebude na úhradu vícenákladů distributorů postačovat, zvýší ERÚ cenu za distribuci elektřiny.

Zdroje na výše uvedené dotace budou získány především prostřednictvím tří opatření: (i) Pro roky 2011 až 2013 se zavádí odvody pro solární elektrárny uvedené do provozu v letech 2009 a 2010. Mechanismus výběru těchto odvodů se podobá mechanismu výběru DPH. Jejich poplatníky jsou provozovatelé solárních elektráren, plátcí jsou distributoři elektrické energie. Odvod se stanoví sazbou 26 % z výkupní ceny nebo 28 % ze zeleného bonusu. Tato sazba se aplikuje na tržby provozovatelů solárních elektráren. (ii) Předmětem darovací daně je nově bezúplatné nabytí emisních povolenek na roky 2011 a 2012. Sazba je stanovena na 32 %. (iii) Zvyšuje se poplatek za vynětí půdy ze zemědělského půdního fondu, a to v rámci celé ekonomiky.

C.2 Ceny zboží a služeb

Spotřebitelské ceny

Průměrná míra inflace za rok 2010 dosáhla 1,5 % (v souladu s prognózou), což je po letech 2003 a 2009 třetí nejnižší hodnota od roku 1989.

Meziroční růst spotřebitelských cen vykazoval v první polovině roku 2010 nízké hodnoty při záporném příspěvku tržního růstu cen. Ve 2. pololetí setrvala

meziroční inflace na inflačním cíli ČNB nebo v jeho blízkosti a příspěvek tržního růstu cen přešel do kladných hodnot. Za celý rok ceny vzrostly o 2,3 % (proti 2,2 %), z toho příspěvek administrativních opatření činil 1,6 p.b. (v souladu s prognózou) a byl ve výši 1,1 p.b. dán vlivem změn daňových úprav (zvýšení obou sazeb DPH o 1,0 p.b. a zvýšení spotřebních daní z pohonných hmot a alkoholických nápojů).

Zrychlení meziročního růstu cen v posledním měsíci roku (šlo o největší meziměsíční prosincový růst od roku 1996) na 2,3 % (*proti 2,2 %*) bylo způsobeno především rychle rostoucími cenami potravin a pohonných hmot. Průměrná cena benzínu Natural 95 byla v prosinci nejvyšší od září 2005, motorové nafty pak od září 2008.

Předpokládáme, že administrativní opatření budou mít nezanedbatelný vliv na vývoj spotřebitelských cen i v roce 2011, avšak zejména kvůli nižšímu růstu cen elektřiny menší, než jsme očekávali v říjnové Makroekonomické predikci (viz Box C.1.1). Očekávaný růst cen elektřiny v roce 2011 o 4,6 % vede k příspěvku 0,2 p.b. Odhad růstu regulovaného nájemného i nově smluvně sjednávaného nájemného uvedený v říjnové Makroekonomické predikci neměníme, stále však platí, že je zde přítomna značná nejistota. Vedle zmíněných cen elektřiny a nájemného by mělo k růstu cen v roce 2011 nejvíce přispět zvýšení cen vodného a stočného (přísp. 0,1 p.b.), plynu (přísp. 0,1 p.b.) a tepla (přísp. 0,1 p.b.). Nejistota panuje u cen v oddíle zdraví, kde může dojít ke zvýšení poplatku za pobyt v nemocnici (eventuální přísp. 0,1 p.b.) a ke změnám doplatků za léky.

Inflační impulsy by měly být tlumeny přetrvávající cyklickou pozicí české ekonomiky v záporné produkční mezeře, zhoršenými podmínkami na trhu práce a s tím souvisejícím jen mírným růstem mezd a spotřeby domácností. Inflaci stále hodnotíme jako nákladovou. Identifikace rizika růstu cen potravin se ukázala jako oprávněná a je aktuální i pro rok 2011.

Na základě výše zmíněných faktorů spoluurčujících vývoj spotřebitelských cen očekáváme, že **průměrná míra inflace v roce 2011** dosáhne 2,3 % (*proti 2,2 %*) při

C.3 Trh práce

Zaměstnanost

Zlepšování ekonomické situace se již v některých parametrech projevuje i na trhu práce, jehož cyklický vývoj je obvykle opožděn za průběhem cyklu ekonomického výkonu.

Zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) ve 3. čtvrtletí 2010 na sezónně očištěných datech mezičtvrtletně vzrostla o 0,5 %, tedy obdobně jako v předchozím čtvrtletí.

Pokračovalo intenzivní meziroční zvyšování počtu osob v podnikatelském segmentu o 5,2 % (*proti 4,4 %*), v jehož rámci počet sebezaměstnaných vzrostl o 7,9 %. V mezičtvrtletním srovnání byl jejich nárůst proti předchozímu čtvrtletí již umírněnější (o 1,4 %).

zvýšení cen v průběhu roku o 2,5 % (*prognózu neměníme*). Příspěvek tržního růstu cen čekáme v celém roce 2011 kladný.

Růst spotřebitelských cen v roce 2012 by se neměl od roku 2011 podstatněji lišit. Průměrná míra inflace by se tak měla pohybovat okolo 2,4 % při zvýšení cen v průběhu roku o 2,5 %. Predikce je postavena na současných sazbách DPH.

V celém predikčním horizontu by se měla inflace nacházet v horní polovině tolerančního pásma inflačního cíle ČNB.

Deflátoři

Úhrnná cenová hladina v ekonomice se zvyšuje jen mírně. **Deflátor hrubých domácích výdajů**, který je komplexním indikátorem cenového vývoje, vzrostl ve 3. čtvrtletí 2010 ve srovnání se stejným obdobím minulého roku o 1,4 % (*proti růstu 1,0 %*).

Za celý rok 2010 by měl přírůstek deflátoru hrubých domácích výdajů dosáhnout 0,8 % (*proti 0,7 %*). V roce 2011 by měl vzrůst o 1,7 % (*proti 1,8 %*) zejména vlivem zrychlení spotřebitelské inflace, v roce 2012 potom o 2,0 %.

Hodnota **implicitního deflátoru HDP** ve 3. čtvrtletí 2010 poklesla o 0,2 % (*proti růstu o 0,2 %*). Oproti deflátoru hrubých domácích výdajů byl tažen směrem dolů poklesem směnných relací o 2,4 % (*proti poklesu o 1,2 %*). Pro rok 2010 počítáme s poklesem deflátoru o 0,6 % (*proti poklesu o 0,5 %*) při zhoršení směnných relací o 1,8 % (*proti poklesu o 1,5 %*). Pro rok 2011 očekáváme růst o 0,8 % (*proti 1,3 %*), pro rok 2012 pak o 1,9 %.

Mezičtvrtletní přírůstek zaměstnanců byl s předchozím čtvrtletím srovnatelný, lehce nad úroveň 20 tisíc.

Zlepšování vnitřních i vnějších ekonomických podmínek vedlo k tomu, že s růstem poptávky výrazně zpomalil pokles zaměstnanosti v sekundárním sektoru (meziročně na 0,4 %) a to zejména díky nárůstu ve zpracovatelském průmyslu (o 2,4 %). Přírůstek počtu osob pracujících v terciárním sektoru zpomalil na 0,1 %.

Nabídka práce ve 3. čtvrtletí meziročně klesla v důsledku úbytku zaměstnaných i nezaměstnaných. Další část propouštěných osob s nárokem na starobní důchod zvolila odchod do neaktivity. Přírůstek důchodců byl zaznamenán podle statistik VŠPS i ČSSZ. Ze zaznamenaného růstu počtu důchodců lze usuzovat, že se možnost odchodu do důchodu v řádném i

předčasném termínu již dosti vyčerpala. Opatrná personální politika v podnicích a avizované propouštění ve státem řízené sféře může tedy v dalším období vést již spíše k přírůstku nezaměstnaných.

Počet legálně pracujících cizích státních příslušníků meziročně poklesl ke konci prosince o 4,0 %, přičemž trend úbytku pracovníků ze třetích zemí a mírného nárůstu počtu občanů EU/EHP pokračoval.

Míra ekonomické aktivity (15–64 let) meziročně vzrostla na 70,5 % v důsledku změn populační struktury, stejně tak i poměr pracovní síly k populaci 15–64 let (na 71,5 %). O vyšší míře ekonomické aktivity dané růstem zaměstnanosti lze uvažovat až v pozdějším období.

Míra zaměstnanosti (15–64 let) se s ohledem na výše popsané vlivy meziročně zvýšila o 0,2 p.b. na 65,4 %.

Vzhledem ke zpoždění vývoje zaměstnanosti oproti oživení ekonomiky předpokládáme pro celý rok 2010 pokles zaměstnanosti v rozsahu 1,0 % (*proti 1,2 %*) s tím, že šokový nárůst nezaměstnanosti v prosinci roku 2010 se recipročně neprojeví v poklesu zaměstnanosti, neboť zaregistrovaní uchazeči ještě mohou využívat institut částečné zaměstnanosti. Pro roky 2011 a 2012 však stále počítáme s méně než jednoprocenními růsty, které by měly odpovídat racionální personální politice a postupnému zapojování volných kapacit při umírněné hospodářské dynamice.

Předkrizového vrcholu poměru zaměstnanosti k populaci ve věku 15–64 let by mělo být dosaženo v průběhu roku 2012, absolutní rozsah zaměstnanosti z roku 2008 by však mohl být překonán až v horizontu výhledu do roku 2014.

Nezaměstnanost

Registrovaná nezaměstnanost vykazovala v průběhu roku 2010 velmi nestandardní vývoj. V únoru dosáhla svého absolutního vrcholu, poté údaje o počtu nezaměstnaných na sezónně očištěných datech vykazovaly výrazný pokles. Úbytek nezaměstnaných se však v září zastavil a v prosinci bezprecedentní meziměsíční nárůst počtu registrovaných uchazečů (o 55 tisíc) překročil všechna předchozí očekávání. Run na úřady práce koncem roku však byl dán spíše než změnou ekonomických podmínek snahou nezaměstnaných zajistit si výhodnější podmínky registrací před nabytím účinnosti nové úpravy zákona o zaměstnanosti od 1. 1. 2011.

Ve 4. čtvrtletí dále přibývaly osoby dlouhodobě nezaměstnané, to se však vzhledem k výše uvedenému neprojeví na růstu jejich podílu na sumě registrovaných

nezaměstnaných; i tak však byl tento podíl vyšší než 30 %.

Mezinárodně srovnatelná obecná míra nezaměstnanosti podle VŠPS dosáhla ve 3. čtvrtletí roku 2010 hodnoty 7,1 % (*oproti 7,2 %*). Vzhledem k rozdílné definici pojmu „nezaměstnaný“ lze předpokládat odchýlení vývoje od registrované nezaměstnanosti jak ve 4. čtvrtletí 2010, tak přinejmenším v počátku roku 2011.

Předpokládáme, že míra nezaměstnanosti VŠPS nebyla zasažena problémem v registraci a dosáhla za celý rok v průměru 7,3 % (*proti 7,4 %*). V dalším období počítáme s poklesem na 7,2 % v roce 2011 (*predikci neměníme*) a 6,8 % v roce 2012. Hlavním důvodem pro mírně optimističtější výhled vývoje v oblasti nezaměstnanosti jsou zlepšující se strukturální charakteristiky trhu práce, nové úpravy legislativy i očekávané zlepšování ekonomické situace.

Mzdy

Objem mezd (NÚ, domácí koncept) po propadu v 1. čtvrtletí 2010 v následujících dvou čtvrtletích meziročně rostl, ve 3. čtvrtletí o 1,1 % (*proti 1,4 %*). S postupným oživováním ekonomiky lze očekávat pokračování meziročního nárůstu. Určitou roli však může koncem roku 2010 a v 1. čtvrtletí 2011 sehrát i vyplácené odstupné (pokud nebude aktualizováno).

Předpokládáme, že v roce 2010 objem mezd a platů vzrostl o 0,5 % (*odhad neměníme*). Pro rok 2011 očekáváme růst o 3,1 % (*proti 3,4 %*), při snížení objemu platů ve velké části sektoru centrální vlády o 10 %. Objem mezd a platů jako ekonomická základna pro příspěvky na sociální zabezpečení a podstatnou část daně z příjmů fyzických osob by měl v roce 2011 dosáhnout 1 290 mld. Kč (*proti 1 292 mld. Kč*).

Průměrná hrubá měsíční mzda (ČSÚ, podniková metoda, přepočtené počty) vzrostla ve 3. čtvrtletí v celé ekonomice meziročně nominálně o 2,0 % (*proti 2,4 %*). Její růst byl tažen podnikatelskou sférou (2,9 %), v nepodnikatelské sféře došlo k nominálnímu poklesu o 1,8 %, což se odrazilo ve výrazném reálném poklesu o 3,6 %.

Na základě dat za předchozí období, signálů z podnikové sféry, stejně jako z rozhodnutí a záměrů o platech ve veřejném sektoru pro následující období, očekáváme v nejbližším horizontu relativně umírněný nárůst průměrných mezd, tažený především podnikatelskou sférou. Odhadujeme, že v roce 2010 průměrná mzda vzrostla o 2,6 % (*proti 2,4 %*), pro rok 2011 očekáváme drobné zrychlení na 2,9 % (*proti 2,8 %*).

C.4 Vztahy k zahraničí

(v metodice platební bilance)

Vnější nerovnováha, vyjádřená **poměrem salda běžného účtu (BÚ) k HDP**, dosáhla ve 3. čtvrtletí 2010 v ročním vyjádření $-2,7\%$ (proti $-1,1\%$) a proti stejnému období předchozího roku ($-1,8\%$) se zhoršila. Výrazné zhoršení bilance výnosů s bilancí služeb převážilo nad zlepšením obchodní bilance a bilance převodů.

Po odeznění ekonomické recese začal objem zahraničního obchodu opět růst. Po více než roce poklesu exportních trhů², který dosáhl svého dna ve 2. čtvrtletí 2009 (meziroční pokles o $14,8\%$), docházelo již od počátku roku 2010 k jejich růstu, který ve 3. čtvrtletí 2010 činil silných $15,5\%$ (proti $12,5\%$). Od konce roku 2009 se také zlepšovala exportní výkonnost, která indikuje podíl objemu českého zboží na exportních trzích, ovšem ve 3. čtvrtletí 2010 překvapivě klesla o $1,4\%$ (proti růstu o $2,3\%$), i když reálný vývoz zboží se zvýšil o $13,9\%$ (proti $15,2\%$). Dynamický růst nominálního vývozu i dovozu byl na jedné straně ovlivněn nízkou srovnávací základnou předchozího roku, na druhou stranu již objem obratu zhruba dosáhl úrovně předkrizových let. Výrazně rostly dovozy komodit pro výrobu a investice a především obchod se strojírenskou produkcí. Nemalou měrou se na tom podílel i boom v dovozu zařízení pro fotovoltaické elektrárny (viz Box C.1.1). Bilanci silně ovlivňuje rovněž zpožděný efekt rostoucích cen minerálních paliv na světových trzích. Ve 3. čtvrtletí se poměr obchodní bilance k HDP v ročním úhrnu zlepšil o $1,7$ p.b.

Vzhledem ke scénáři cen ropy předpokládáme v průběhu let 2011 i 2012 další pozvolný růst cen surovin a zvýšení schodku palivové bilance (SITC 3). Odhadujeme, že jeho podíl na HDP v roce 2010 dosáhl cca $-3,7\%$ (odhad neměníme), v letech 2011 a 2012 pak předpokládáme jeho nárůst na cca $-4,1\%$ (proti $-3,8\%$ v roce 2011). V souvislosti s ožíváním obchodu očekáváme další růst exportních trhů. V roce 2010 odhadujeme jejich nárůst o $12,4\%$ (proti $10,3\%$), v roce 2011 pak zpomalení na $8,9\%$ (proti $6,6\%$) a v roce 2012 růst o $7,1\%$. Rostoucí by měla být i exportní výkonnost.

Tempa růstu dovozu převyšovala po většinu roku 2010 růst vývozu a přebytek obchodní bilance se tak snižoval. U přebytku nepalivové části bilance odhadujeme, že se v roce 2010 proti předchozímu roku nezměnil a dosáhl $7,1\%$ HDP (proti $7,2\%$). V roce 2011 očekáváme jeho růst na $8,0\%$ HDP (predikci neměníme) a v roce 2012 na

$8,5\%$ HDP. Za těchto předpokladů mohlo saldo obchodní bilance (v metodice platební bilance) v roce 2010 dosáhnout $5,4\%$ HDP (proti $5,5\%$). Pro rok 2011 očekáváme přebytek $6,1\%$ HDP (proti $6,3\%$) a pro rok 2012 pak $6,8\%$. Vliv oživení zahraničního obchodu, snížení tempa růstu domácí poptávky a razantní snížení dovozů pro fotovoltaiku by měly převážít nad vyššími cenami ropy.

Zahraníční obchod se službami začal po období útlumu v době recese opět oživovat. Týkalo se to zejména služeb v oblasti dopravy, méně už v cestovním ruchu. K poklesu přebytku **bilance služeb** přispíval zejména rychlý růst nákupu zahraničních dopravních služeb. Přechod salda bilance služeb z aktiva do pasiva však souvisel především s výrazně vyšším dovozem tzv. ostatních služeb, který se podílí na celkovém objemu výdajů téměř 60% (dle statistiky ČNB). Bilance služeb se ve 3. čtvrtletí 2010 v ročním vyjádření meziročně zhoršila z $+1,1\%$ na $-0,7\%$ HDP³. Předpokládáme, že zlepšování bilance dopravy a turistiky nepřeváží nárůst schodku v položce ostatních služeb a celková bilance služeb zůstane v následujících obdobích schodková.

Snížování schodku **bilance výnosů** v předchozích dvou letech bylo způsobeno především silným poklesem investiční aktivity v době ekonomické recese. Následkem toho došlo k poklesu odlivu investičních výnosů, současně klesal i objem náhrad vyplácených zahraničním zaměstnancům. S postupným zlepšováním ekonomické situace ve světě předpokládáme opět postupný růst odlivu z bilance výnosů, spojený s návratem k dřívějšímu trendu růstu zahraničních investic. Výši deficitu bilance výnosů v roce 2010 odhadujeme na $-7,2\%$ HDP (proti $-6,4\%$), pro rok 2011 očekáváme prohloubení schodku na $-7,8\%$ HDP (proti $-7,1\%$) a pro rok 2012 na $-9,1\%$ HDP.

V uvedených souvislostech odhadujeme, že v roce 2010 dosáhl poměr schodku **běžného účtu** k HDP $-2,8\%$ (proti $-1,4\%$). Predikce na rok 2011 činí $-2,5\%$ HDP (proti $-1,1\%$) a pro rok 2012 $-2,9\%$ HDP. Schodek v tomto rozsahu je snadno financovatelný a riziko makroekonomické nerovnováhy v tomto směru považujeme za minimální.

² Vážený průměr růstu dovozu zboží sedmi nejvýznamnějších obchodních partnerských zemí (SRN, Slovenska, Polska, Rakousko, Francie, Velké Británie a Itálie).

³ Saldo bilance služeb v pojetí národních účtů nezaznamenalo tento dramatický vývoj. Jeho přebytek se snížil jen nepatrně z $1,2\%$ HDP ve 3. čtvrtletí 2009 na $1,1\%$ HDP ve 3. čtvrtletí 2010.

C.5 Mezinárodní srovnání

Srovnání za období do roku 2009 vychází ze statistik Eurostatu. Od roku 2010 jsou použity vlastní propočty na bázi reálných směnných kurzů.

Při využití metody parity kupní síly se porovnávání ekonomického výkonu jednotlivých zemí v rámci EU provádí v PPS (standardech kupní síly). PPS je umělá měnová jednotka, která vyjadřuje množství statků, které je v průměru možné zakoupit za 1 euro na území EU27 po kurzovém přepočtu u zemí, které používají jinou měnovou jednotku než euro. V roce 2009 činila parita kupní síly ČR podle aktualizovaných údajů Eurostatu 17,94 CZK/PPS (proti 18,23 CZK/PPS) v porovnání s EU27 či 16,79 CZK/EUR (proti 16,98 CZK/EUR) v porovnání s EA12.

Ekonomická recese zasáhla státy EA12 i většinu zemí střední Evropy s obdobnou intenzitou. Došlo tak k tomu, že na bázi přepočtu pomocí běžné **parity kupní síly** se v roce 2009 zpomalila tendence přibližování ekonomické úrovně ČR i ostatních střeoevropských zemí (s výjimkou Polska, viz kapitola A.1) směrem k průměru EA12. U některých zemí (pobaltské státy, Maďarsko, Slovinsko), které byly krizí zasaženy více než země EA12, dokonce došlo k poklesu jejich relativní ekonomické úrovně.

V roce 2010 HDP České republiky na obyvatele dosáhl cca 19 800 PPS, což odpovídá 75 % ekonomického výkonu EA12. Díky vyššímu ekonomickému růstu v ČR oproti EA12 by se měla relativní výkonnost české ekonomiky zvyšovat i v dalších letech. V horizontu predikce by měla překonat ekonomickou úroveň Řecka, jehož růstové možnosti jsou limitovány nezbytností tvrdé fiskální konsolidace.

Alternativní přepočet prostřednictvím běžného **směnného kurzu** bere v úvahu tržní ocenění měny a z něho vyplývající různou úroveň cenových hladin. HDP ČR na obyvatele v tomto vyjádření v roce 2010 zřejmě dosáhl úrovně cca 13 900 EUR, což by mělo odpovídat necelé polovině (49 %) úrovně EA12. Díky oživení ekonomického růstu a postupnému zhodnocování směnného kurzu by v roce 2011 měla být překonána předkrizová úroveň roku 2008.

Komparativní cenová hladina HDP by v roce 2010 měla dosáhnout cca 65 % průměru EA12. Znehodnocení reálného kurzu se v roce 2009 projevilo meziročním snížením cenové hladiny o 3 p.b. Tento pohyb pomohl zvýšit cenovou konkurenceschopnost, a usnadnit tak překonání tíživé situace. K výrazně razantnějšímu znehodnocení kurzu došlo v Polsku, kde pokles relativní cenové hladiny dosáhl neuvěřitelných 11 p.b. a přispěl tak k tomu, že se Polsko vyhnulo ekonomické recesi.

V horizontu predikce by mělo docházet k postupnému mírnému zvyšování komparativní cenové hladiny v souladu s předstihem růstu produktivity práce a nárůstem necenové konkurenceschopnosti české ekonomiky.